

DOMOVINA

Izhaja dvakrat na teden, in sicer vsak torek in petek. — Dopisi naj se izvolijo pošiljati uredništvu, in sicer frankirano. — Rokopisi se ne vračajo. — Za inserate se plačuje 1 krono temeljne pristojbine ter od vsake petit-vrste po 20 v za vsakokrat; za večje inserate in za mnogokratno inseriranje primeren popust. — Naročnina za celo leto 8 kron, za pol leta 4 krone, za četrt leta 2 kroni; ista naj se pošilja Upravištvu „Domovine“ v Celju.

Izpolnjujte in vračajte nabiralne pole za „Kažipot“!

Deželni zbor — in slovenske meščanske šole

Koliko se je Slovincem nadejati od pravkar pomnoženega deželnega zbora štajarskega, nam pokaže v najjasnejši luči v tem zasedanju — debata o šolstvu. In izcimiti se mora letos velika — debata baš o šolstvu, zakaj deželnemu odboru se je lani naročilo, da mora v prihodnjem zasedanju poročati o ustanovitvi slovenskih meščanskih šol v Žalcu in v Sevnici.

Da bo to poročilo deželnega odbora za Slovence neugodno, je po žalostnih izkušnjah gotovo pričakovati. Saj vedo naši oholi sosede prav dobro, da propade umetno nemštvo na Spodnjem Štajarskem prav gotovo, ako se nam posreči pridobiti zase trgovce, dobro podprte obrtnike in premožnejše kmete. Ti pa dobivajo svoj naraščaj večinoma iz meščanskih šol in zato se pač branijo nemški mogotci, da bi se Slovenci tudi na tem polju osamosvojili.

Da bi se izognili očitaniu, da so meščanske šole na Štajarskem Slovincem sploh zaprte, se bodo morebiti sklicavali na deželno meščansko šolo v Celju, češ saj se na tem zavodu poučuje tudi slovenski jezik. In res je obiskovalo l. 1903. na celjski meščanski šoli 38% učencev tečaj za Slovence ter 38% tečaj za nemške(?) učence. Toda pouk slovenščine na omenjeni šoli je največji humbug, ki se uganja z našim „modernim“ šolstvom. V preteklem letu je „poučeval“ slovenščino neki K., ki je za to toliko usposobljen kakor kak mežnar v Gorjancih. Prvič je ta „učitelj“ penzioniran, a za slovenske otroke še menda vedno dovolj trden, da presedi eno uro za katedrom. Drugič ni bil nikdar usposobljen za pouk slovenskega jezika, in tretjič je ta „učitelj“ taka kapaciteta, da mu ni bilo treba izpita za meščanske šole.

A tudi v prihodnje se na celjski meščanski šoli ne obrne na bolje, kajti ko je bil letos umirovljen edini slovenski učitelj tega zavoda, imenoval je deželni odbor na to mesto nekega Aistricha, prišedšega iz Moravskega, navzlic temu, da se je potegoval za to mesto tudi učitelj, ki je izprašan za slovenske in nemške meščanske šole, ki pa je imel to napako, da je — Slovenec. In nastavili bodo za pouk slovenskega jezika zopet kakega penzioniranega „feldveblja“ — da bi poverili pouk kakemu učitelju na slovenski okoliški šoli, ki so iz slovenščine izprašani, brrr! — a v Gradcu se bodo širokoustili: „Kaj še hočete? Ne skrbimo li po očetovski za vas!“

Na naših poslancih je, da z brezobzirnostjo razkrinkajo to škandalozno početje ter da dokažejo vsemu svetu, da je kulturna misija Nemcev na Spodnjem Štajarskem prav tista kakor pri Hererojih v Afriki!

Toda debata o meščanskih šolah ne sme nikakor ostati omejena na ustanovitev teh šol v Sevnici in v Žalcu, ampak zahtevati moramo svoje pravice tudi v drugih okrajih. Ljutomer že več let zbira fond za ustanovitev meščanske

šole in je obenem kulturno središče Slovenskih goric. Ptuj z gostoblijudeno okolico in Slovenska Bistrica, v podnožju bogatega Pohorja, se tudi ne smeta prezreti. In naposled Trbovlje! Za Gradcem in Mariborom najboljudenejša občina na Štajarskem, kjer se nahajajo 3 tovarne in 2 premogokopa, kjer je 21 prenapolnjenih razredov ljudske šole, a nobene meščanske šole! Zanašamo se trdno, da bo župan te ogromne občine, ko prestopi kot poslanec prag deželne hiše, zastavil vse svoje moči, da pribori zavod.

V letošnjem zasedanju deželnega zbora štajarskega bodi našim poslancem bojni klic: Dajte nam slovenskih meščanskih šol ne le v Žalcu in v Sevnici, marveč tudi v Ljutomeru, v Ptuj, Slovenski Bistrici in v Trbovljah!

Celjske in štajarske novice.

— Dramatična šola. Izvenredni občni zbor „Celjskega pevskega društva“ je v soboto zvečer sklenil, da se z ozirom na pomanjkanje osebja pri gledaliških prireditvah osnuje v društvu dramatična šola. Stvar je velikanskega pomena za nadaljni razvoj društvenega delovanja, katero je dosedaj tako lepo napredovalo, pa z ozirom na zgoraj omenjeno dejstvo ravno letos gotovo zastane, ako se ne bo skušalo z vsemi mogočimi sredstvi pridobiti društvu novih moči. Občni zbor je uvidel to potrebo in je v vsem pritrdil odborovim predlogom. Seveda je sedaj cela stvar odvisna od dobre volje občinstva samega. Ako se priklasi za dramatično šolo toliko učencev, da se je potem nadejati za oder vsaj najpotrebnejših moči, potem bo slovensko gledališče pod spretnim vodstvom dosedanjega režiserja gosp. Salmiča moglo ne samo ostati na dosedanji visoki stopnji dovršenosti, temveč tudi napredovati, ako pa pokaže občinstvo tudi v tej zadevi svojo mlačnost napram društvu, potem mora prestat sploh vsako delovanje. Opozarjamo torej vse one gospice in gospode, ki čutijo v sebi veselje do sodelovanja na gledališkem odru, da prijavijo svoj vstop v dramatično šolo in sicer v najkrajšem času, gotovo najdalje do petka, kajti s poukom se mora začeti takoj, ako se hoče v tej sezoni doseči kakih uspehov. Prijavijo naj se pri učitelju dramatične šole, pri g. Salmiču, ali ustmeno, ali pisмено. Povdarjamo pa še enkrat, da naj to storijo takoj. Pouk je brezplačen in se bo vršil po potrebi vsak drugi dan zvečer ob uri, ki jo bo določil učitelj. Ker je dramatična šola gotovo velike važnosti tudi za one, kateri morda ne mislijo sodelovati na odru, je pač pričakovati, da bo udeležba vsekako prav lepa. Društveni odbor bo sicer še s polo povabil one gospice in gospode, kateri so mu znani kot morebitni obiskovalci dramatične šole, pa prosi obenem tudi one gospice in gospode, kateri bi slučajno ne bili povabljeni s polo, da se priglase. Vsekako pa je potem tudi vsakega posameznika dolžnost, da tudi redno pohaja šolo. Začetek šole in druge podrobnosti priobčimo prihodnjič.

— „Slovenska“ gimnazija v Celju je storila letos zopet lep korak naprej. Leto za letom se opaža, da se je naše ljudstvo čim dalje tem

bolj oklenilo tega zavoda, kar je gotovo posledica lepih uspehov, ki se dosegajo na tem zavodu, in tudi oni uspehov, ki jih dosegajo dijaki tega zavoda potem, ko prestopijo drugam. Dobra stvar se sama priporoča in če „vahtarca“ kriči, da je pritisk dijaštva v to gimnazijo pripisati le velikanski agitaciji, se smeši sama najbolj, kajti agitacija je pač na „vahtarčni“ strani za nemške zavode, dočim pri nas ni hilo drugega kakor naznanilo, kedaj se začne šola, a vzlic temu šteje danes „slovenska“ gimnazija 212 rednih učencev in 2 privatista v 6 razredih. Število učencev se razdeli tako-le: I. a — 38, I. b — 34, skupaj 72; II. a — 33, II. b — 30, skupaj 63; III. razred 41; IV. razred 36. Lani se je vršil pouk v 5 razredih, letos pa imata I. in II. razred paralelki. To je res lep napredek. Ako se pomisli, da ima celjska višja „nemška“ gimnazija brez dijaštva, ki ga ji oddaja „slovenska“ gimnazija, celo manj dijakov, potem bi bil pač edini logični zaključek, da je razširjenje „slovenske“ nižje gimnazije v višjo potreba, kateri bi se moralo ugoditi. Ali kaj se hoče: ona slavna vlada, ki meče denar tja, kamor ga ni treba, pač ne uvidi te potrebe, in to samo zato ne, ker je ta gimnazija baje „slovenska“. Da, še celo nekaj drugega so pogruntali gospodje pri zeleni mizi — da se na tej „slovenski“ gimnaziji vse preveč poučuje v slovenščini, da je preveč „slovenska“; dela se nato, da bi se slovenščina izrinila iz zavoda. Dosedaj se je matematika poučevala na podlagi slovenščine, a to se baje hoče ustaviti in postaviti nemščino namesto slovenščine. Naše gospode državne poslance opozarjamo na to dejstvo, da pozneje ne bo izgovora. Vsekako pa je ena najsvetejših dolžnosti naše državnoborske delegacije, da izposluje od vlade, da se končno enkrat uredi vprašanje glede stavbe novega gimnazijskega poslopja, kjer bo mesta ne le za „slovensko“ nižjo, temveč tudi za višjo gimnazijo, v katero se morajo dosedanji „samostojni“ razredi razširiti. Ako imajo drugod popolne gimnazije s 120 učenci, bi pač ne bilo drugega kakor pravično, ako se da Slovincem gimnazija, katera bi imela gotovo nad 300 učencev. To je gotovo dovolj jasno rečeno in dokazano.

— V zadevi odprave III. plačilnega razreda. Minoli teden so se celjski člani vodstva „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“ poklonili dež. poslancema dr. Ivan Dečku in dr. Juro Hrašovcu, proseč ju, da zastavita svoj vpliv v prilog odprave III. plač. razreda ob priliki, ko bo v dež. zbornici razprava o tej za vse štajarsko učiteljestvo tolikanj nujni in važni točki, ter opozorjujoč ju na mnoge tozadevne peticije, ki bodo od različnih strani vis. zbornici predložene. Gg poslanca sta deputacijo prav vljudno sprejela, priznavajoč opravičenost omenjene učiteljske zahteve, ter sta obljubila, da bodeta storila vse le mogoče v realizovanje pereče te zadeve. — Toliko v znanje slov. štaj. učiteljestvu, v „Zvezi“ zastopanemu!

— 300.000 kron je zopet posodila celjska „šparkasa“ mestni občini; torej ne bo dolgo, da bodo imeli Celjani cele tri milijone dolga, manjka namreč samo še par tisoč do te velikanske svote. Denar se porabi za zgradbo nove dekliške meščanske šole. Gotovo nismo proti

temu, da se zidajo učilišča, o ne, pač pa smo kot davkoplačevalci odločno proti temu, da se delajo vedno in vedno večji dolgovi. Ali je treba, da se nakupujejo vse mogoče stare barake po Celju, kjer že nihče drug ni hotel bivati kakor miši in podgane, in da se za nakup teh barak delajo dolgovi pri „šparkasi“, v kateri ima tudi marsikateri slovenski kmet naložen svoj denar. Ako bi se ne bilo delalo tako, ne bi imeli čisto nič proti posojilu za zgradbo učilišča, tako pa dolg za dolgom, da, kam pa pridemo. Gotovo ni več daleč, ko bo zropotalo črvido mestno gospodarstvo na kup in žnjim lahko tudi zavod, ki tako razsipao gospodarji z ljudskim denarjem. Teh 300.000 kron se je namreč posodilo le na dolžno pismo, ne da bi se bil dolg vknjižil na mestno posest. Mestna občina se samo zaveže, da bo v vsakoletnem proračunu poskrbela, da se bodo plačilni obroki pravočasno „šparkasi“ plačali. Sedaj pa vprašamo: S čim naj pa plača občina te obroke? S svojimi dolgovi? Saj se je izrazil dr. Negri, da ima občina toliko izrednih izdatkov, da ne more pokriti rednih, v proračunu ugotovljenih potrebščin! Ali naj se zopet zvišajo doklade? Saj so že takoin-tako dosegle tako visočino, da jih ni mogoče več zvišati! Ali pa bo morda treba storiti nov dolg, da se pokrije stari? Tako torej stojimo pred dejstvom, da si je občina navalila na glavo nov dolg v znesku 300.000 kron, za katerega ni nikjer pokritka. In to naj bo gospodarstvo, to naj bo pametno, premišljeno gospodarstvo! Ne, to se pravi občino spravljati v gospodarski pogin. Le tako naprej in ne bo dolgo, da bo nad celjskim mestom zapel boben. Kdo bo neki, takrat odgovarjal za vse grehe, ki se sedaj delajo na račun mestnih davkoplačevalcev in vlagateljev mestne „šparkase“?

— Za pošt Sobotna „vahtarca“ prinaša poročilo o seji celjskega mestnega sveta, v kateri se je slavnim mestnim očetom med drugim tudi priobčilo: „Zahvalno pismo mestne občine v Brežicah za odposlatev oddelka tukajšnje mestne straže povodom otvoritve „Narodnega doma“ v Brežicah“. Občinski svet je vzel to „zahvalno pismo“ naznanje. — V „vahtarčnem“ poročilu pa ne stoji čisto nič o tem, s kakimi „pomešanimi“ čustvi je vzela celjska mestna straža to zahvalno pismo naznanje, posebno oni gospod redar, kateremu so hrvatske in slovenske pesti v Brežicah svojo zahvalo napisale po onem delu telesa, o katerem molči „zahvalno pismo“ iz Brežic.

— Grozna vest se je raznesla v nedeljo v Celju, grozna namreč za celjske „losvonromlarje“ in za vse druge take in enake mrčese: — temeljni kamen nove luterske cerkve na otoku je baje nekdo ponoči ukradel. Toda na veselje in radost vseh se je stvar vendar obrnila drugače; kajti temeljni kamen je ostal na svojem mestu, dobil pa je samo neki neprimeren „okrasek“, kateri seveda nikakor ne pristoji cerkvenemu temeljnemu kamnu, nego le mimotekočemu potoku, kakor se le ta imenuje v celjskem žargonu. Policija seveda išče krivca in mi ji gotovo želimo, da bi ga dobila, kajti kaj takega gotovo tudi mi ne odobravamo.

— Popravek. Sklicevaje se na § 19 tisk. zakona, prosim, da se sprejme sledeči popravek: — Pittamitz — jo je dobil. — Ni res, da bi šel v gostilno, ker so mi všeč natakariče; ni res, da bi bil kedaj v gostilni vsiljen in da sem dobil za svojo vsiljenost prav navadno, pa pošteno klofuto. Pittamitz.

Preiskovalni zapor v Celju. Konjiški Slovenci vprašajo v zadnji Domovini od 16. sept. t. l. c. kr. državnega pravdnika v Celju, kako da sta se izpustila iz preiskovalnega zaporu nemškutarja Franc Rudolf in Ludvik Skale, ki sta napadla Narodni dom v Konjicah, še predno je preiskava končana, tako da sta s psovkami in žuganjem javno napadla priče, katere so bile proti njima zaslišane. To vprašanje je res upravičeno, če se uvaža, kako strogo se sicer pri okrožnem sodišču v Celju postopa. Porabiti hočemo to priliko, da spregovorimo o tej stvari. Preiskovalni zapor je izredna naredba kazenskega pravnega reda ter bi se smela samo v posebnih slučajih iz zelo tehtnih vzrokov ukreniti, ker se gre za kršenje svobode državljanov. Celjsko

državno pravdnništvo ter c. kr. okrožno sodišče v Celju pa slavijo daleč na okoli, da ni kmalu kje po procentih toliko preiskovalnih zaporov kakor ravno v Celju. Če kak kmetijski fant kresne koga po glavi, koj je v preiskovalnem zaporu, češ, bi znal pobegniti v Ameriko ali Bog ve kam, ali pa bi na priče vplival in oteževal preiskavo. — Brihten državni pravdnik in dober preiskovalni sodnik ne potrebuje skoraj pri vsakem tudi preprostem slučaju preiskovalnega zaporu, ker z bistrim umom se že najde nit in pot, da se pride do resnice, ne da bi obdolženec moral tedne in tedne ter mesce tičati v preiskovalnem zaporu. Vesten uradnik bo dobro premišljeval, predno bo ukrenil preiskovalni zapor. Koliko ljudi sedi v preiskovalnem zaporu, pri katerih niti do obtožbe ne pride. Ko je po nedolžnem obsedel tedne v preiskovalnem zaporu, mu nihče, ko se izpusti iz zaporu, še ne reče: zmotili smo se, žal nam je. — Neprimerno število preiskovalnih zaporov pri okrožnem sodišču celjskem, zlasti če že uvaža, te proste tako preproste slučaje, ki jih ima okrožno sodišče celjsko razsojevati, naravnost kriči, naj slovenski državni poslanci vendar enkrat zahtevajo od pravosodnega ministarstva, da poizve razmerje preiskovalnih zaporov pri okrožnem sodišču v Celju z razmerjem pri drugih, recimo nemških okrožnih sodiščih ter potem ukrene, da se ta usus, recte absus, ki se je uvedel pod državnima pravdnikoma Eckelnom in Baierjem v postavne pametne meje nzoži.

— Iz Laškega. Gospod urednik! Škoda, da Vas zadnjo nedeljo ni bilo na Laškem. Gotovo bi se dobro imeli. Za zabavo je skrbel namreč soc. demokrat Čobal z nekaterimi tovariši, ki so hoteli uprizoriti nekaj volilni shod pri Horjaku. Že celi zadnji teden sta nadlegovala dva odposlanca soc. dem. stranke naše kmete, agitirala za svojega kandidata Mlakarja ter bila celo tako predrzna, da sta kmetom glasovnice sama izpolnjevala. S tem so upali demokrate, da so kmete že dobili na limanice. Napovedali so torej na preteklo nedeljo na pol 11. dopoldne volilni shod ter upali na obilno žetev. Toda grozno so se zmotili: žive duše ni bilo blizu. Ko so do opoldne zastoj čakali, poslal je Čobal dva svojih vernih v trg, naj skusita dobiti ljudi, ki bodo njegove zveličavne besede poslušali. Toda ta dva sta prišla ravno v sršenovo gnezdo. Nabralo se je sredi trga nad 100 kmetov okoli njiju in ko so zvedeli, da imajo dva demokratska agitatorja v svoji sredi, so postali tako navdušeni, da jima je hotel vsak od njih v spomin eno „krafno“ po zadnjem delu telesa priložiti. Pesti so se že dvigale — „gmajnski“ policaj, ki sliši na ime Uoman, je že računal, katerega kmeta bo zaprl, če pride do spopada — pa tiča sta jo še v pravem času popihala v gostilno Horjak. Radovedni pa na uspeh tega volilnega shoda, šlo je kakih 20 slovenskih tržanov in kmetov gledat k Horjaku, in res našlo tamkaj 5 — beri pet — najbolj spufanih laških nemčurjev zbranih. — Čobal je sicer nekaj govoril, a ker se nihče drug ni hotel oglašiti za besedo, potem takoj shod zaključil. Naši kmetje so prišli do prepričanja, da imajo v soc. demokratih le nasprotnike, ne pa prijatelje, kar se bo tudi pri volitvah pokazalo.

— Cvetoča trta. Prijatelj našega lista nam je poslal iz Radeč cvetoč grozdčič, kar je gotovo za sedanji letni čas velika redkost. Tudi iz drugih krajev se nam poroča o spomladnih pojavih v naravi, dočim nam vreme obljubuje skoraj zimo in sneg.

— Gledališke igre v mariborskem „Nar. domu“ se začnejo začetkom prihodnjega mesca. Predstavljale se bodo med drugim tudi nove, v Mariboru še neuprizorjene igre. Slavno občinstvo se opozarja, da se posebna vabila ne bodo razpošiljala, ampak se bo vsakokratna predstava objavila po časopisih in lepakih.

Druge slovenske novice.

— Občni zbor „Zveze slovenskih pevskih društev v Ljubljani“. Naš namen ni poročati o vseh potankostih občnega zbora, ki se je vršil v nedeljo v Ljubljani, temveč hočemo poudariti le one važnejše točke, katere so občega pomena slovensko pevstvo. Zveza je štela 24 društvenic-

društev. Člani so odposlali 14 delegatov. Zastopane so bile vse slovenske dežele. Iz predavanja društvenega pevovodje, koncertnega mojstra g. Hubada povzamemo sledeče: Pravi kit vsega delovanja so društveni uspehi. Uspeh pa je odvisen od dobro usposobljenega pevovodje. Zatorej hoče prirediti „Zveza“ vsako leto kurz, ki jo trajal po en teden, kateri je namenjen zlasti učiteljem na deželi, kateri imajo takrat čas, se istega udeležiti. Da doseže slovensko petje svoj visoki namen, estetično, krasno, dovršeno petje, in končni nastop z do 1000 pevci po štirih letih ob prilikah slavnosti, ki bo gotovo presegla letošnjo sokolsko slavnost, predlaga gospod zvezni pevovodja sledeči načrt: Za vsako leto se določi 5 moških in 3 mešane zборе ob priliki vsakoletne skupščine; iste pesmi pa se imajo naučiti vsa društva, ki so pri „Zvezi“ in sicer po enotnem sistemu kakor ga podaja g. Hubad. V to svrho bode poslal pevovodjem partituro z natančnimi podatki poučevanja. Še natančneje se pa bode o tem obravnavalo v kurzu in za tiste pevovodje, kateri bi se kurza ne mogli udeležiti, bo gosp. Hubad sam obiskoval društva in vodil sam končne izkušnje. Program bo obsegal dva dela: 1. nastop posameznih društev z eventualnim tekmovanjem za darila; 2. skupni nastop vseh pevskih društev, za katerega se bodo vzele pesmi iz repertoarja pretečenih let. Za posamezne pesmi bo „Zveza“ preskrbela prepisovanje glasov, kateri se bodo oddajali društvom za minimalno vsoto. Društvo se vzdržuje vsake domače politike, da se ne zameri tej ali oni stranki — „rajši poprej bežimo“. Priporočalo se je tudi, da vsako društvo nabavi koncertni fond, v katerega vsak pevec vplačuje po svoji možnosti, in ta denar se mu vroči, ko bo prilika zahtevala. — O tej priliki so se odobrili tudi nasveti, katere je predlagalo „Celjsko pevsko društvo“, o katerih pa izpregovorimo ob drugi priliki. — Glede kraja prihodnje skupščine se je odločilo za Ljubljano, ker je društvo premlado, da bi sklicalo zborovanje drugje. — Volitev upravnega odbora: predsednik prof. Stritof, pevovodja Hubad, njegov namestnik Gorjup, učitelj mešč. šole v Ljubljani, dalje 8 ljubljanskih in 5 zunanjih odbornikov, med temi za Štajarsko dr. Schwab iz Celja in Zacherl iz Ljutomera, za Primorsko in Trst dva, za Kranjsko izven Ljubljane eden. — S posebnim veseljem so navzoči pozdravili dve ljutomerski dami kot zastopnici tamošnjega društva. Poročalo se je tudi o uspehih posameznih društev v pregledni statistiki, iz česar je razvidno, da se slovenska pesem povsod z jako lepim uspehom goji. Gosp. Hubad, ki je „Glasbeno Matiko“ povzdignil na tak višek, je dovolj porok, da bo tudi „Zveza“ pripravil do tega, da bo vsak Slovenec gledal s ponosom nanjo. Za leto 1904/5 so se določile sledeče pesmi: Hajdrih — Hercegovska; Gustav Ipavc — Savska; Mašek — Strunam; Jenko — Na moru; Nedved — Ljubezen in pomlad. Mešani zbori: Nedved — Nazaj v planinski raj; Hugolin Sattner — Opomin k petju; Nedved — Oblakom. Poudarjalo se je, da naj bodo pesmi poznane, torej se ni moglo ozirati na najnovejše, ki so še večinoma neznane. Pesmi naj ne bodo prelahke, pa vendar izvedljive, katere pridejo lahko v poštev pri izbiri končnega programa, s katerim se bo lahko imponiralo tudi tujcem.

Kupujte narodni kolek!

Nekaj o sorodstvu čebel.

M. Zdolšek.

Vsaki gospodinj, katera si željno seme v domačem vrtu pridobiti hoče, je gotovo znano, da sta zelje in repa po vnanji obliki jako različni rastlini, toda v dobi cvetja že glede rumene barve podobni. Ako vsadimo repo in zelje v bližini, prinese žuželke cvetlični prah z zelja na repo in tudi naopak. Tako pridobljeno seme vsejemo potem in zapazili bomo, da ni repa ne zelje. Gospodinj imenujejo takšen izvržek zelja „spak“. Pri teh dveh rastlinah je sorodnost nekoliko oddaljena, a vseeno ima svoje slabe nasledke. Ožja sorodnost je n. pr. pri ajdi, pšenici, koruzi itd., ki se sejejo redino na isto zemljo in se seme ne izpremeni po zamembi.

Žito začne navzlic dobremu gnojenju slabo uspevati in kmetje pravijo navadno „ne grata“. Pošten, marljiv kmet je kupil pujska lepe pasme, ga odredil in spravil k jako lepemu mrjascu. Svinja je prvo leto vrgla 12 lepih in krepkih mladičev, ki so dali mnogo dobička. Drugo leto je pustil dvoletno svinjo zopet za pleme in ravno tako ravnal z njo kot prvo leto. Toda svinja mu je vrgla že komaj 4 mladiče od katerih so bili trije nepopolni in so poginili. Predbacival si je razne pogreške, kakor pičo itd. Pustil jo je tretjič za pleme in ravnal z njo kot poprej, a na krmljenje je sedaj strogo pazil. Kaj se je zgodilo? — Svinja mu skoti samo enega prav pohabljenega pujska. Sedaj mu to zadevo razloži neki živinozdravnik ter očita naporno ravnanje s svinjo povdarjajoč sorodstvo. Kakor v teh omenjenih slučajih, je to tudi pri vsaki domači živali, torej tudi pri čebeli. Star čebelar mi je enkrat tožil, da so mu čebele v začetku prav dobro uspevale in sicer tako, da je v kratkem došel do števila 30 panjev. Vedno iste čebele puščajoč za pleme, začelo se je njih število krčiti. Prišli so nekateri panji ob kraljico, nekateri so imeli trojno, roj mu je vključ vseh skrbi potegnil iz panja, v katerega je bil vsajen itd. in prišel je naposled še ob zadnji panj čebel. Zakaj je neki tako prišlo? Čebele so bile v vednem sorodstvu in so prišle po plemenju v najozje sorodstvo. V začetku pomladi, t. j. čebelarne paše, opazil sem ljudi čestokrat, ki so nosili „cikorijske škatle“, panje, nekateri navzdol ob hribu v dolino. Radoveden, kaj to pomeni, povprašam vendarle te čudne nosače s krošnjami. Dobil sem vselej za odgovor: „Moje čebele sem zamenjal ali svoje prodal in druge kupil.“ Nobeden pa ni vseh svojih zamenjal ali prodal, ampak le nekaj panjev, ker potem bolje „delajo“. Ti čebelorejci so torej s svojim sicer naravnim nagibom preprečili najbližje sorodstvo z zamembo. Reklo se je pogosto, da so čebele iz visokih hribov bolje nego iz doline, kjer jih nihče ne kupuje za hrib. Ta trditev je tudi nekoliko opravičena, ker upliva na čebele podnebje, nepoznan kraj in paša. Od začetka čebelarne poznajo pri svojem izletu ne hriba, ne doline, ampak ji je vseeno, kamor leti, in se povsod pravi ter dobro uspeva, ako ji ne primanjkuje paše. Da se ožje sorodstvo prepreči, je umestno, da si dva čebelarja zamenjata nekoliko rojev in iste za plemne pustita, kar je posebno tam potrebno, kjer so sosednji čebelnjaki po več kot 10 minut oddaljeni eden od drugega. Znano je, da delavka leti po uro daleč na pašo, tret leta o okrožju pet minut približno, a matica še bližje ostane. Mlade matice pridejo pri opravljenju le v dotiko s troji domačega plemena čebel in so potemtakem v kvarljivem sorodstvu, ki donaša zmiraj slabe nasledke. Zamenjamo li in preprečimo sorodstvo, potem postanejo čebele živahne, mnogobrojnejše na ljudstvu in umen čebelar ima le od takih rojev pričakovati dobička. Ker se je o tej zadevi morebi že kje pisalo, naj služi omenjeno v opomin in prospeh čebelarstva.

Dopisi

Iz Hrastnika. Dolgi nos Terpotec se boče vlikati, kakor vidimo v zadnji „vahtarci“, tudi v veselico „Bralnega društva na Dolu“. Dolgi nos rečemo namreč, ker je bil radi zaprek, ki jih je hotel delati on (!) veselici, zopet nekoliko podaljšan. Upali smo, da se ta človeček spametuje po tolikih blamažah, po ukorih z Dunaja itd. A up je šel po vodi. „Veseli baci“ boča da ga zopet primemo za njegove redke lase ter prerahljamo suhe, tanke koščice. Gospod urednik bo gotovo tako prijazen, da nam odstopi vsaj nako soboto nekoliko prostora v svojem cenjenem listu, da se nekoliko popečamo z našo nemilostnijo in nemčurji samimi. Terpotec, zakaj nisi prišel pogledat vrlo uspele veselice, da bi ti ne bilo treba neresnično pisati po časnikih, če zasluži „vahtarca“ to ime? Sicer pa mislimo, da v to cunjo sprejemajo principijelno same laži, ali ne prijatelj Amer? Zlasti hočemo na tega bivšega Slovence in katoličana, sedaj Germana in brezverca, spomniti vodstvo tukajšnjih premogokopov, da ne bode še dalje nadlegoval Hrastničane s svojo odvratno osebo! Na vrsto pa

pridete pa vsi: „gospod“, ki ga je učila žena pisati in „nemško“ govoriti, dalje Tepčevega Jožeta sin, c. kr. poštar z olikanimi hčerkami, gospod, ki nosi nemško ovratnico i. dr. Če bi še mokračje vrgli v en koš s temi nemčurji, nam menda nikdo ne zameri. Potrpljenje, spoštovana gospoda in na svidenje danes teden!

Iz Dola pri Hrastniku. Veselica, ki jo je priredilo „Bralno društvo na Dolu“, se je vršila nad vse pričakovanje dobro. Zavedno občinstvo je napolnilo prostore do zadnjega kotička — eno tretjina ljudi, smemo reči, je moralo oditi radi prenapolnjenosti posojilnične dvorane. Živahno ploskanje je pričalo, kako sodijo ljudje o predstavah, petju in tamburaših. Da se bodo obe igri proizvajale brez napak, nam je bil porok neutrudljivi g. nadučitelj Ant. Gnuš, videč voditelja pevcev, g. Miloša Roša, smo bili prepričani, da tudi petje ne bo pogrešalo znane dovršenosti; v tem se nismo motili. Naravnost presenetili so nas pa tamburaši, ki so nastopili to pot prvič. Čuditi smo se morali eleganci, s kojo so igrali narodni himni „Naprej“ in „Bodi zdrava“. Upamo, da ni bilo zadnjič, ko smo jih poslušali. Da je bil tudi gmoten uspeh veselice izvrsten, je umevno. Velika večina ljudstva je nato odšla k prosti zabavi v gostilno g. Fran. Peklarja, kjer smo se pozno v noč razveseljevali pri petju, plesu in šalivi pošti, ki je donesla družbi sv. Cirila in Metoda nekaj kronic. Spet se je tudi več sto narodnih kolekov. Pri tej priliki ne smemo porabiti vrlih Zagorjanov, kojih je došlo nad 30.

Vrnemo jim to dne 25. t. m. z izletom na slavnost „Sokola“ v Zagorju. Do svidenja!

Pedčetrtek. Dne 6. t. m. umrl je upokojeni nadučitelj gospod Matija Jeraj. Rojen je bil na Rečici v Savinjski dolini leta 1824. dne 9. svečana. Služboval je tekom 46 let na raznih mestih. Na Dobrni pri Celju je poučeval celih 24 let, slednjič pa se je preselil v Braslovče, kjer je svoj poklic vestno izpolnjeval še celih 10 let in leta 1889. je stopil na lastno prošnjo v stalni, zasluženi pokoj. Gnalo ga je nato srce v bližino še edine njegove hčerke in radostnim srcem smo ga sprejeli v našo sredino. Žal da ni našel zaželjenega si miru in pokoja — bil je pač predober!

Pokojnik bil je uzoren učitelj — mož blagega srca in zvest sotrudnik svojega naroda — katerega je ljubil nad vse. Vsakdo, ki ga je poznal, ga je spoštoval in čislal — a vključ temu je doživel marsikatero prevaro in bridkost. Bil je dober soprog in skrben oče, ki je živel le svojcem.

Po dolgi mučni bolezni je sedaj rešen vseh bridkosti in trpljenja. Ob odru pokojnika žalovala je tudi blaga njegova soproga, ki je vključ visoke starosti 83 let še čvrsta in čila.

Da je bil blagi rajnik kaj priljubljen in spoštovan, pričal nam je sijajen pogreb. Od blizu in daleč je bilo prihajalo ljudstvo, — mnogo učiteljev je bilo navzočih, ki so ga spremili k zadnjemu počitku. Videli smo pri pogrebu tudi tukajšnjo požarno brambo, šolsko mladino pod nadzorstvom tukajšnjega učiteljstva in mnogo tržanov. — Da ga je ljubilo vse, nam pač posebno priča pri pogrebu udeležitev visokočastitega gospoda Kragl-na, zlatomašnika in duh. svet. iz Polja, ki že sam šteje precejšnje število let, a je izkazal vključ temu pokojniku še zadnjo čast!

Spavaj dragi, preblagi, nam sladko in naj Ti bo zemljica lahka!

„Da vidimo se nad zvezdami!“

Narodno-gospodarske novice.

Peronospora ali trsna rja.

V „Domovini“ je bilo pred nekaj tedni čitati, da je rja, bolje rečeno peronospora, nekaterim zanikrnežem, t. j. takim, kateri niso ali pa le enkrat v vinogradih škropili, manj škode učinila, kakor onim, kateri so to delo dva- ali trikrat opravili.

Ker ni bilo v ti notici pojasnjeno, kako je to mogoče, bi lahko prišel marsikateri do napaknega zaključka, kar tudi dokaže dopis v po-

znejši številki o tej stvari iz krške okolice. — Vsekakor je mogoče, da ima tuintam nekateri zanikrnež (o vseh se pa v omenjenem članku ni trdilo) bolje ohranjen vinograd nego drugi bolj skrbni vinogradniki. To se tolmači lahko iz sledečega.

Domače vrste, n. pr. belina, ranfon, tantovina, lipovščina, zelenika i. dr. so bolj vztrajne, trpežne, bolje rečeno, peronospora jih letos manj napada kakor pa bolj imenitne vrste n. pr. burgundec, rulandec, muškat, rilček, žlahtnina itd. Posebno trpeli so pa letos laški rilček, žlahtnina in muškat. Zanikrneži, obenem po navadi tudi starokopitneži se drže bolj domačih vrst in na ta način se razume, da imajo deloma bolje ohranjene gorice, posebno ako so še četudi samo enkrat škropili. Da bi pa imel tisti, kateri niti enkrat ni škropil, zdravo gorico, je popolnoma izključeno.

Istina je, da so nekateri tri- da štirikrat škropili brez uspeha. Tistim pa velja rek — po toči ne pomaga zvoniti. Škropili so namreč, ko se je bolezen že vgnezdila in ne bi jim pomagalo, ako bi bili škropili i dvajsetkrat. Kdor je pa letos trikrat ob pravem času škropil in gledal nato, da so bili grozdiki ali kaverniki tudi poškropljeni, ta se nima pritoževati. Da zadostuje 1 kg galice na 100 l vode, pritrdim dopisniku iz krške okolice, da bi pa bilo letos dvakratno škropljenje zadostovalo, mu pa ne morem verjeti. Letošnje vreme je bilo za razvijanje peronospore tako ugodno, kakor še nobeno. Prikazala se je skoraj mesec dni preje nego druga leta. Treba je bilo torej s prvim in vsled tega tudi z drugim škropljenjem tudi preje pričeti kakor po navadi. Ker je pa po drugem škropljenju mladiče še dokaj porastlo, je umevno, da je bilo treba tretjkrat škropiti.

V krški okolici pa menda le niso taki umetniki, bolje rečeno čarovniki, da bi bili z drugim škropljenjem obvarovali bolezni tudi tiste dele mladice, kateri so šele pozneje prirastli.

Dopisnik Mohorič iz Ljutomera priporoča 2 kg galice na 100 l vode. To bi bila potrata, ker izkušnja kaže, da pravilno prirejena enoodstotna raztopina popolnoma zadostuje. Pravilno pripravljena je pa raztopina šele tedaj, kadar ni ne premalo in ne preveč apna primešanega. Ker se to, kedaj je dosti apna ali ne, ne da kar tako na oko ali tehtnico razsoditi, je najbolje, oziroma neobhodno potrebno, posebno če se nareja samo enoodstotna raztopina, da se rabi poskušalni papir, t. j. rdeči lakmusov papir, katerega se dobi za par vinarjev v vsaki lekarni. — Pri vmešanju apna k raztopini je večkrat potakniti rdeči lakmusov papir v tekočino, katero je pa preje vselej dobro zmešati. Ostane papir rdeč, se mora še apna dodjati, kakor hitro pa postane višnjev (plav), je apna dovolj.

Rabljenje lakmusovega papirja je zato tako važno, ker se lahko prigodi, da ima tisti, kateri rabi samo enoodstotno raztopino in se ne poslužuje poskušalnega papirja, nepovoljen uspeh, ki ga je tedaj vedno pripisati preveliki ali premali množini primešanega apna. Je apna preveč, oklene taisto takorekoč precejšnji del galice; je pa apna premalo, tedaj pa dež galice, ker je premalo vezana z apnom, prehitro opere. — V obeh slučajih ne vpliva taista množina galice, kolikor je bilo namenjene in kolikor je je potrebno za dovoljen uspeh.

Ker se večina vinogradnikov še ne poslužuje poskušalnega papirja, je v raztopinah ali premalo, izvečine pa preveč apna. Iz ravno navedenega se lahko razume, zakaj se jih dosti ne more sprijazniti s samo enoodstotno raztopino.

Rabi naj se vedno le sveža raztopina, ker je tedaj nje vpliv popolnejši. — e.

Politični pregled.

— Trgovinska pogodba z Italijo se je podpisala 18. t. m. Vprašanje o vinski klavzuli so rešili tako, da bodo smeli Italijani letos 400.000 do 450.000 meterskih stotov vina uvoziti v Avstrijo proti še enkrat višji carini, kakor doslej. S 1. januarjem 1905 bo pa znašala carina za uvoz italijanskega vina v Avstrijo 60 kron za hektoliter.

— **Italijanski prestolonaslednik.** Italijanska kraljica je povila sinčka. Brzjav je pa tudi ob enem sporočil vest, da bo naslov italijanskemu prestolonasledniku: Humbert, princ piemonteški. V monarhističnih italijanskih krogih bo zaradi prinčevega rojstva brez dvojbe vladalo veliko veselje, kakor tudi v kraljevi rodovini. Kakor je bilo ob Nevi povodom rojstva carjeviča prestolonaslednika veliko veselje, tako je tudi sedaj ob Tiberi in na Italijanskem.

— **Splošna stavka v Italiji.** Radi krvavega nastopa laških vojakov proti kmetom se je pričela splošna stavka v Monci in Milanu. Stavka se razširi po celi državi. V Milanu so zaprte vse prodajalnice in gostilne. Promet s tramvajem je ustavljen; časopisi danes ne bodo izšli. Vseled socijalističnega oklica je nastala splošna stavka v Bolonji in Genovi. Obinski svet v Vidmu protestira proti vojaštvu in je dal 200.000 lir za rodbine žrtev. Socijalistični poslanci v Rimu zahtevajo, da se skliče zbornica. Socijalisti in republikanci so izdali oklice, v katerih pozivljajo k splošni stavki.

Rusko-japonska vojna.

Berolin, 17. septembra. Kuropatkin je naznanil vojaštvu: Danes sem imel čast, prejeti od carja sledečo brzjavko: „Iz vsega poročila o bojih pri Ljaojanu spoznavam, da je bilo nemogoče držati še dalje dosedanje postojanke, ne da bi bila ruska armada odrezana popolnoma od svojega temeljna. Umikanje cele armade v najtežjih okoliščinah pri slabem stanju cest brez izgube topništva in drugih vojnih potrebščin je dejanje, ki zasluži priznanje. Zahvaljujem vas in vojaštvu za junaštvo in vztrajno požrtvovalnost. Bog vam pomaga! — Nikolaj II.“

Petrograd, 17. septembra. „Novoe Vremja“ javlja iz Mukdena, da je prišlo včeraj tja 26 ranjencev oddelka generala Miščenska, ki je vodil zadnje straže umikajoče se ruske armade. Doslej še ni pojasnjeno, ali so bili ti ranjenci zapleteni v kak slučajni boj z japonskimi paltruljami, ali pa se je začela japonska armada pomikati proti severu.

Berolin 17. septembra. Iz Japonske je došla velevažna vest. Vojna uprava je sklicala en letnik črne vojske pod zastavo. To pomeni, da nima nič več regularne armade na razpolaganje in da je morala seči po zadnji svoji rezervi. Iz Londona se ta vest potrjuje z dostavkom, da so sklicani vsi moški od 32. do 40. leta. Japonska upa, da sestavi iz njih osem divizij, ki bodo skupaj šteje 120.000 mož.

London 17. septembra. Japonci dovažajo v Lujizin zaliv znatne oddelke vojaštva, ki naj pomnože Port Artur oblegajočo armado. Čuje se, da je Kuropatkin naročil Stesslu, naj Port Artur drži na vsak način vsaj še en mesec.

Častna izjava.

Jaz Frančiška Benda, p. d. Ropovka, posestnica v Radmirji, prosim gosp. Ivana Štiglic, posestnika ravno tukaj, odpuščenja zaradi obrekljivih besedi, katere sem o njem govorila. Ker je gospod Ivan Štiglic odstopil od nadaljnjega sodnijskega preganjanja, rada izjavim, da so bile moje besede neresnične.

Radmirje, 15. septembra 1904.

(420) 1 Frančiška Benda.

Učenec

z dobrim šolskim spričevalom, poštenih staršev, kateri ima veselje do trgovine, se takoj sprejme pri Ivanu Meketu v Hrastniku

Sprejme se vesten in delaven

(405) 3—3

viničar

s tremi delavnimi močmi. Stanovanje in drva zastonj ter tudi njive za preživek štirih ljudi. Posebna plača po dogovoru.

Jurij Pevec

gostilničar na Ljubnem v Savinski dolini.

Trgovski pomočnik

ali izurjena prodajalka

mešane stroke se sprejme takoj pod ugodnimi pogoji pri Jakobu Janiču v Žalcu. (413) 3-2

Vlastelinstvo Moslavina

išče prostega

(410) 3-3

mlekarja

kateri zna brati, pisati in računati ter

viničarja

ki je popolnoma vešč v vseh strokah vinoreje z ameriškimi nasadi, kakor v cepljenju in obdelovanju tranice. — Obadva morata biti pridna, delavna in poleg slovenskega ali hrvatskega če mogoče tudi nemškega jezika zmožna. Ponudbe sprejema oskrbništvu vlastelinstva Moslavina, pošta Popovača, Hrvatsko.

Moric Rauch

trgovina s steklom in barvami

Celje, Rotovška ulica št. 4, Celje

priporoča

svojo bogato zalogo najboljšega in trpežnega

laka za tla

s kojim si lahko vsakdo sam tla pobarva. — Cena škatlje (1 kilogr.) v štirih različnih barvah 1 K 80 v (90 kr.). (382) 12—5

(416) 3—1 A. V. 277/4,9

Razglas.

V zapuščini gosp. Franca Kočevarja, bivšega posestnika in vinotrčca v Mariboru, se bo vršila

27. septembra 1904.

dopoldne ob 10. uri v kleti Reiserjeve hiše v Mariboru, Reiserjeva ulica št. 1, dovoljena prstovoljna dražba vinske zaloge.

Prodajalo se bo haloško, slovenjgoriško, završko in ljutomersko vino večinoma lastnega pridelka v sodovih od 60 l do 7 hl. Vina se bodo po cenilni vrednosti za liter izklicavala in samo za to ali nad to ceno prodajala. Na željo kupca se mu prepusti tudi sod za cenilno vrednost. Četrtna kupne cene se mora položiti pri licitaciji, ostanek pa potem, ko se vino odpelje, kar se mora zgoditi 14 dni po dražbi.

C. kr. okr. sodišče v Mariboru, odd. V.
dne 10. septembra 1904.

Izvrsten okus kave dosežete s primešanjem

Vydrove žitne kave

POSKUSITE! Vzorek dragovoljno.
Pošta 5 kg pošiljka 4 K 50 h franco.

„DOMAČI PRIJATELJ“
vsem odjemalcem zaslonj pošiljati mesečno.

Vydrova tovarna žitne kave Praga-VIII.

SLOVENSKA TVRDKA.

SLOVENSKA TVRDKA.

Vincenc Čamernik, kamnoseški mojster

Nova ulica 11. CELJE Nova ulica 11.

priporoča svojo do 200 ko-
madov broječo zalogo grobnih spomenikov

iz različnih mramorjev, granita in sijenita od preprostega do najfinejšega izdelka, po konkurenčnih cenah. Priporoča se tudi preč. duhovščini izdelovanje umetnih cerkvenih,

v to stroko spadajočih del, kakor oltarjev, prižnic, obhajilnih miz itd. Izvršuje tudi vsa stavbena dela.

Priznana točna in solidna postrežba.

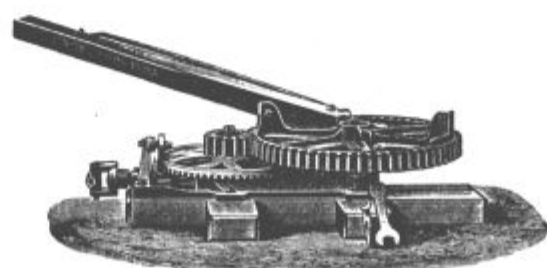
(341) 15-8

Kje?

Le pri

„Merkur-ju“

trgovina z železnino, P. Majdič, se kupijo najboljši poljedelski stroji,

mlatilnice

vitelji, slamoreznice itd.

Bogata zaloga **traverz** in železniških šin, železa

za vezi, cementa, vodovodnih naprav in cevi in vsakovrstnega, v železninsko stroko spadajočega blaga.